

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/110/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7220208422
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Galdunová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2024:7220208422.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Galdunovej a sudkýň JUDr. Viktórie Midovej a JUDr. Moniky Koščovej v spore žalobcu: A. B. B., nar. XX.X.XXXX, bytom v Seni 560, zastúpeného Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s.r.o., so sídlom v Košiciach, Ku Potoku 4, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Košice II sp. zn. 12C/60/2020 zo dňa 15. marca 2023

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok Okresného súdu Košice II č.k. 12C/60/2020 - 116 zo dňa 15. marca 2023 v napadnutom vyhovujúcom výroku I. o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.500 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku III. o nároku na náhradu trov konania.

Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice II (ďalej len súd prvej inštancie alebo len súd) rozsudkom sp. zn. 12C/60/2020 zo dňa 15. marca 2023 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.500 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I.), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II.), priznal žalobcovi proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (III.) a zamietol návrh žalovaného zo dňa 22.3.2021 na spojenie veci (IV.).

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 5.000 € titulom nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením práva Európskej únie (ďalej aj len EÚ), konkrétne z dôvodu práce nad zákonom povolený limit pracovnej doby stanovenej v čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „Smernica“).

3. Žalobu odôvodnil tým, že je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR. Jeho týždenný pracovný čas sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t.j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto naskladaného týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín, čo je v rozpore so Smernicou. Smernica mala byť prebratá do znenia zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore, ako to vyplýva z prílohy č. 4 k predmetnému zákonu, avšak žiadne ustanovenia tohto zákona nepotvrdzujú, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieového práva na rozdiel od ust. § 96 Zák. práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru Súdneho dvora EÚ vo veci (ďalej aj len SDEÚ). Nakoľko služobná pohotovosť hasičov sa podľa zákona č. 315/2001 Z.z. nepovažuje za súčasť ich týždenného pracovného času, dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu, čím je žalobcovi spôsobovaná škoda, náhrady ktorej sa

môže domáhať pred vnútroštátnymi súdmi s odkazom na rozhodnutia SDEÚ vo veci C/429/09 G. Fuß, C-437/05 J.Vorel, C-397/01 Pfeiffer. Pravidelné nedodržovanie maximálneho týždenného pracovného času sa prejavuje v rámci osobnostnej sféry žalobcu, predovšetkým vo vzťahu k ochrane jeho práva na zdravie a tiež na jeho celkovú fyzickú a morálnu integritu. Škoda mu vzniká v podobe nemajetkovej ujmy, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch.

4. Vykonaným dokazovaním súd vzal za preukázané, že žalobca si uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy za obdobie od 8/2017 do 8/2020 (za 36 mesiacov). Z dôvodu vyššie uvedeného rozvrhnutia pracovných zmien, žalobca nemal dostatok času na odpočinok. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru. Z dochádzkového systému SAP mal súd preukázané, že v rámci referenčného obdobia 6mesiacov pri nerovnomernom rozvrhnutí pracovného času dochádzalo v rámci týždňa k prekročeniu maximálneho 48 hodinového týždenného pracovného času. Žalobca ako príslušník Hasičského a záchranného zboru SR má opakovane nariaďovaný výkon práce v 16,5 hodinových zmenách, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť, po ktorej (24 - hodinovej zmene) nasledujú 2 dni voľna, pričom takto dochádza k pravidelnému prekračovaniu 48 hodín za obdobie 7 dní. Ročný fond pracovného času pri 40 hod. pracovnom týždni je 2088h. V prípade vynásobenia priemerného počtu zmien v mesiaci počtom hodín strávených na pracovisku, je možno konštatovať, že na pracovisku hasiči mesačne bežne strávia 252 hodín z čoho 174 hodiny riadnej služby (10,4 zmeny x 16,5 hodín + 2,4 hod. dorovnanie priemeru) a 78 hodín služobnej pohotovosti na pracovisku (40,4 zmeny x 7,5 hodín). Z uvedeného je zrejmé, že každý hasič pracujúci na zmeny bežne strávi na pracovisku týždenne 57,95 hodiny čo je v rozpore s právom EÚ. Tak je tomu aj v prípade žalobcu. Napríklad v 13., 16., 19. týždni mesiaca máj/2020 odpracoval žalobca 3 zmeny po 24 h, teda 72 hodín. K prekročeniu maximálneho pracovného času pritom dochádzalo aj v sledovaných 6 mesačných referenčných obdobiach (od 08/2017 do 08/2020).

5. Právne vec posúdil podľa čl. 7 ods. 2 druhá a tretia veta Ústavy SR, čl. 1 bod 2, bod 3, čl. 2 bod 1, čl. 6 písm. b/, čl.16 písm. b/ Smernice, § 85 ods. 1, 2, § 86 ods. 1, 2, § 91 ods. 1, 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h/, § 103 ods. 5, § 122 ods. 1, 2,3 zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbere v platnom znení, a podľa § 13 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ).

6. 1. Pokiaľ žalovaný namietal nedostatok pasívnej vecnej legitímácie, súd poukázal na to, podľa ustálenej judikatúry ESD v prípade neexistencie právnej úpravy Spoločenstva, patrí vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby určil príslušné súdu a upravil procesné podmienky súdnych konaní určených k zaisteniu ochrany práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva Spoločenstva. Členský štát je povinný poskytnúť náhradu za dôsledky spôsobenej škody v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi upravujúcimi zodpovednosť za škodu, pričom podmienky náhrady škody, ako i premlčanie práva na náhradu škody stanovenej vnútroštátnymi predpismi, musia byť v súlade s princípmi ekvivalencie (rovnocennosti) a efektivity. Niet ale prekážok, aby pasívne legitimovaným subjektom v konaní o nároku na náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika (viď rozsudok C - 429/09 G. Fuß z 25.11.2010), v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako orgán, do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor SR, ktorého príslušníkom bol žalobca v rozhodnej dobe. Súčasne Slovenská republika je garantom právnej úpravy vykonanej zákonom č. 315/01 Z.z.. Navyše, ako už bolo uvedené, absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodárneho a legislatívneho procesu. Ide teda o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp., ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych predpisov nahradiť. Pokiaľ v prejednávanom prípade pre danú oblasť neexistuje špecializovaná právna úprava, namieste je využitie analógie iuris a analógie legis rešpektujúc princípy únieového práva. Vnútroštátne právo SR síce pozná osobitný zákon č. 514/2003 Z.z., ktorý upravuje otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, táto je však daná iba v prípade, pokiaľ existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny postup v príčinnej súvislosti, s ktorými vznikla tvrdená škoda. Sporná vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu smernice do zákona č. 315/01 Z.z., teda nejde o naplnenie zákonných predpokladov aplikácie zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z.z.

6.2. Súd neakceptoval ani námietku žalovaného, že Smernica sa nevzťahuje na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času a otázky odmeňovania, ani názor žalovaného, v zmysle ktorého čl. 2 ods. 1 a čl. 6 Smernice boli riadne prebraté a transponované do zákona č. 315/2001 Z.z..

Súd sa preto zaoberal otázkou pôsobnosti Smernice čo sa týka príslušníkov Hasičského a záchranného zboru. V tejto súvislosti súd považoval za potrebné poukázať na výklad rozsudkov SDEÚ, v ktorých napríklad v bode 27 rozsudku C - 518/15 R. Matzaka z 21.02.2018 bolo uvedené: „... Súdny dvor rozhodol, že smernica 2003/88 sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitým rizikám, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie.“ Žalovaný svoju obranu založil na tvrdení, že Smernica poukazuje vo svojom článku 1 odd. 3 na Smernicu Rady č. 89/391/EHS z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, ktorá podľa článku 2 ods. 2 uvádza negatívne vymedzenie pôsobnosti na tzv. určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, medzi ktoré žalovaný zaradil aj činnosť vykonávanú príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru. V tejto súvislosti súd poukazuje na pomerne ustálenú súdnu prax pri posúdení tejto otázky v obdobných veciach, ako napríklad v rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 9Co/148/2021 - 177 zo dňa 23.03.2022, kde bolo konštatované, že: „Článok 1 ods. 3 smernice definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na článok 2 Smernice 89/391/EHS. Smernica 89/391/EHS sa v zmysle článku 2 ods. 1 uplatňuje na „všetky odvetvia činnosti a to verejné aj súkromné“, ku ktorým okrem iného patria všeobecné uvedené činnosti služieb (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratíva, služby, vzdelávanie, kultúra, voľný čas atď.). Ako vyplýva z odseku 2 prvého pododseku tohto článku neuplatňuje sa uvedená smernica tam, kde sú s ňou nevyhnutné v rozpore charakteristicky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napr. v oblasti civilnej ochrany. Na činnosť vykonávanú žalobcom v rámci služobného pomeru sa táto výnimka nevzťahuje. Cieľom smernice je zlepšiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov pri práci. Výnimky z pôsobnosti uvedené v článku 2 ods. 2 v prvom pododseku je potrebné vykladať zužujúco. Okrem iného článok 2 ods. 2 prvý pododsek Smernice 89/391/EHS nevylučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, a charakteristicky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedená výnimka bola prijatá len na účel zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku. Ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napr. katastrofa, pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Niet preto pochybností, že služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.“ Uplatnenie Smernice aj na hasičov bolo niekoľkokrát konštatované aj v niekoľkých ďalších rozhodnutiach SDEÚ, kde o.i. bolo rozhodnuté, že článok 6 písm. b) Smernice bude mať priamy účinok, nakoľko jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu domáhať v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (napríklad rozsudok C - 429/09 G. Fuß z 25.11.2010, konkrétne bod 63.). Tu súd poukazuje aj na fakt, že v konaní pred vnútroštátnym súdom bude takto na strane žalovaného vystupovať štát zodpovedný za dodržanie, rešpektovanie a zabezpečovanie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie.

6.3. Pri posúdení otázky, či došlo k porušeniu práva Európskej únie štátom, a to v dôsledku nesprávnej implementácie Smernice, súd poukazuje na argumentáciu žalobcu, v zmysle ktorej ZoHZZ nepovažuje za súčasť týždenného pracovného času služobnú pohotovosť hasičov, a v dôsledku toho dochádza k pravidelnému prekračovaniu takto vymedzeného maximálneho týždenného pracovného času. Po bližšej analýze ustanovení § 85 a 92 ZoHZZ je možné zistiť, že argumentácia žalobcu je správna, nakoľko podľa § 85 ods. 1 ZoHZZ platí, že služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. V zmysle § 92 ods. 1 ZoHZZ služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z predmetných zákonných vymedzení jednoznačne vyplýva, že služobná pohotovosť príslušníka Hasičského a záchranného zboru „len“ bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase. Na podklade týchto úvah dospel súd k záveru, že služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby a odráža len stav pripravenosti hasiča na prípadné vykonanie štátnej služby, ak k nej bude zamestnávateľom povolaný. Na vyššie uvedené ustanovenia potom nadväzuje § 122 ods. 3 ZoHZZ, kde sa konkretizuje, že náhrada za služobnú pohotovosť podľa odsekov 1 a 2 nepatrí za čas, v ktorom došlo počas jej trvania k vykonaniu štátnej služby; takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorá

nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 ZoHZZ výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods. 5 § 103 v spojení s § 122 ods. 1 ZoHZZ).

6.4. Na základe vyššie uvedených skutočností súd usudzuje, že Smernica 2003/88 ES nebola správne transponovaná. Žalobca ako príslušník Hasičského záchranného zboru Slovenskej republiky má Smernicou garantované právo na maximálny 48 hodinový pracovný čas v zmysle článku 6 písm. b) Smernice. Žalobca ako hasič nepochybne odpracoval v období od augusta 2017 do augusta 2020 priemerný týždenný pracovný čas presahujúci týždenný pracovný čas stanovený Smernicou, na základe čoho sa môže dovoliavať práva Európskej únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia proti Slovenskej republike. Súd dodáva, že nesprávne prebratie Smernice do ZoHZZ a jeho dodržiavanie Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským a záchranným zborom Slovenskej republiky, ktoré však nerešpektuje Smernicu v článku 6 písm. b), ktorá je pre tento vzťah priamo aplikovateľná, v zmysle rozsudku C - 429/09 G. Fuß nezbavuje Slovenskú republiku zodpovednosti za jej nedodržiavanie v prípade hasičov zamestnaných vo verejnoprávnom sektore, a nie je preto relevantné žalovaným zdôrazňované rozlíšenie medzi zodpovednosťou Slovenskej republiky za nesprávnu transpozíciu a zodpovednosťou zamestnávateľa žalobcu za nesprávnu aplikáciu pri úprave pracovného času v služobnom pomere žalobcu.

6.5. V tomto konaní si žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, pričom podmienky uplatnenia nároku sú dané v zmysle ustálenej judikatúry SDEÚ (napríklad rozsudok C - 118/08 Transportes Urbanos y Servicios Generales SAL z 26.01.2010) a sú dané splnením troch podmienok, ako na to poukázal žalobca: 1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivci práva, 2. porušenie je dostatočne závažné, a napokon 3. medzi takýmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Ako to bolo konštatované aj v početných obdobných veciach, článok 6 písm. b) Smernice predstavuje právnu normu Európskej únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, pričom súd opätovne poukazuje na právne závery vo veci C - 429/09 G. Fuß, kde bolo zdôraznené, že priamy účinok čl. 6 písm. b) Smernice podľa neho priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Mal preto za splnenú prvú podmienku uplatnenia nároku.

6.6. Pokiaľ ide o 2. podmienku, porušenie práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou SDEÚ v danej oblasti. Tu bolo nesporne určené, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice. Otázka súvisiaca s pojmom „pracovný čas“ v zmysle Smernice neponecháva priestor na akékoľvek „rozumné pochybnosti“. Keďže žalobca v dotknutom období odpracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice, ide o zjavné porušenie judikatúry Súdneho dvora, musí sa preto považovať za dostatočne závažné porušenie práva EÚ. Preto bude v predmetnej veci samej splnená aj druhá podmienka, ktorá je nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody.

6.7. Čo sa týka poslednej, tretej podmienky, súd má za to, že tu existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením ustanovenia článku 6 písm. b) Smernice a škodou, ktorá mala žalobcovi vzniknúť tak, že nebol dodržaný maximálny týždenný pracovný čas, čo muselo mať nevyhnutne za následok stratu času na odpočinku, na ktorý by v opačnom prípade mal mať žalobca nárok. V súvislosti s argumentáciou žalovaného o tom, že žalobca mal pred podaním žaloby na súd upozorniť nariadeného na vyššie uvedené skutočnosti, resp. že mal prejavovať primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah, súd poukazuje na to, že ani v zmysle Smernice, ani v zmysle judikatúry SDEÚ, sa takáto aktivita zo strany žalobcu nepožaduje, resp. nie je podmienkou uplatnenia nároku na nemajetkovú ujmu, a súd tieto nepovažoval za relevantné pri posúdení nároku žalobcu. Súd vychádza jednak z priameho nároku každej dotknutej osoby domáhať sa voči členskému štátu náhrady škody a jednak z povinnosti každého členského štátu zabezpečiť dodržiavanie práva Únie. Uvedené namietanie by v praxi znamenalo prenášanie aktivity na jednotlivca, ktorému bola v dôsledku porušenia povinnosti členského štátu spôsobená škoda. Aj z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne

vyžadovať. Aj vzhľadom na postavenie žalobcu ako slabšej strany vo vzťahu ku svojmu služobnému úradu, by podľa súdu takáto aktivita navyše bola zrejme kontraproduktívna.

6.8. Žalobca si v konaní uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy poukazujúc na najbližšiu právnu úpravu v slovenskom právnom poriadku, aj vzhľadom na absentujúcu úpravu v Smernici, či inom právnom predpise, a to na ustanovenie § 11 a nasl. OZ. Na základe vyššie uvedenej argumentácie je zrejmé, že na strane žalobcu vznikla ujma v nemajetkovej sfére tým, že v dôsledku vnútroštátnej úpravy žalobca musel reálne odpracovať viac, ako by bol povinný, ak by bola Smernica implementovaná správne. Súd poukazuje na to, že v tejto súvislosti už bolo súdmi SR ustálené, že v zmysle slovenského právneho poriadku náhradu ujmy v nemajetkovej sfére možno zabezpečiť len cez inštitút ochrany osobnosti v zmysle § 11 a nasl. OZ a nie cez inštitút náhrady škody, čo bude platiť aj pre prípady porušenia práva jednotlivca garantovaného právom EÚ. Tu súd poukazuje na právny názor vyjadrený v rozsudku C - 429/09 G. Fuß bod. 62: „...štát musí, s výhradou nároku na náhradu škody, ktorá má základ priamo v práve Únie, napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity).“ Súd má za to, že aj vzhľadom na tieto skutočnosti, kritériá pre stanovenie výšky náhrady musia byť analogické s úpravou ochrany osobnosti v OZ, pričom je treba zdôrazniť, že pod náhradu škody slovenský právny poriadok náhradu nemajetkovej ujmy nesubsumuje.

6.9. Právna úprava ochrany osobnosti v OZ nevyžaduje pre úspešnosť uplatnenia práva zavinenie toho, kto sa dopustil neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti. Zodpovednosť za zásah do ochrany osobnosti sa preto nemôže nikdy vylúčiť dôkazom ospravedlniteľného omylu, predpokladom zodpovednosti nie je ani vyvolanie následkov neoprávneného zásahu, a bude stačiť, že zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť chránené práva. V danom prípade súd dospel k záveru, že podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 OZ u žalobcu boli dané. V zmysle predmetného ustanovenia totiž platí, že výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Súd ako neoprávnený zásah do osobnostnej sféry žalobcu zo strany žalovaného posúdil nesprávne prebratie Smernice do ZoHZZ, ktorá skutočnosť bola spôsobilá privodiť následky neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti, a to v dôsledku straty času na odpočinok, na ktorý by žalobca mal nárok, ak bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný. Súd pri stanovení výšky náhrady za zásah žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu, a to práva na odpočinok, súkromie a rodinný život prihliadal na závažnosť ujmy, ktorá mu takýmto zásahom vznikla a následky takýmto zásahom vyvolané, resp. následky, ktoré by takýto zásah bol spôsobilý vyvolať, na okolnosti zásahu, ako aj na doterajšiu súdnu prax pri rozhodovaní o náhrady nemajetkovej ujmy.

6.10. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol aplikujúc ustanovenie § 255 C.s.p, tak, že priznal právo na náhradu trov konania plne úspešnému žalobcovi v rozsahu 100 %, (zo súdom priznanej sumy 2.500,00 Eur), pretože stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu. Žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za (ne)predvídanie výsledku na základe úvahy súdu.

7.1. Proti vyhovujúcemu výroku a výroku o trovách konania podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP a navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutých výrokoch zmenil tak, že žalobu aj vo vyhovujúcej časti zamietne a prizná mu nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %.

7.2. Ako prvé odvolateľ namietal, že súd prvej inštancie posudzoval súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území SR so Smernicou Európskej únie, napriek tomu, že takáto činnosť nespadá do jeho kompetencie. Aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že došlo k porušeniu práva Únie, musel by najskôr rozhodnúť, že zákon č. 315/2001 Z.z. nesprávne prebral Smernicu do slovenského právneho poriadku.

7.3. Vo vzťahu k opakovanej námietke nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného poukázal na rozdiel medzi pojmami prebratie smernice a aplikácia smernice. Pokiaľ sa žalobca domnieval, že Slovenská republika nesprávne prebrala Smernicu do zákona č. 315/2001 Z.z., musel práve žalobca

preukázať, v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mohla vzniknúť škoda. Vyjadril názor, že na to, aby bolo možné konštatovať, že smernica bola prebratá nesprávne, musí dôjsť k porovnaniu zák. č. 315/2001 Z.z. v jeho znení pred účinnosťou ako aj po účinnosti (t.j. po prebratí) Smernice. Žalobca sám pripúšťa, že zákon č. 315/2001 Z.z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúcu dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Má teda za to, že Smernica nebola do zákona č. 315/2001 Z.z. prebratá nesprávne, aj keby sa na prípad žalobcu vzťahovala (žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so smernicou). Porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, pričom žalobca namietal nesprávne prebratie Smernice, nie však jej aplikáciu. Až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok žalobcu na náhradu škody. Slovenská republika nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice na konkrétny pracovno-právny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Argumentoval preto, že miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí rozlišovať medzi dvoma samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR, resp. Hasičským a záchranným zborom).

7.4. Odvolateľ zotrval na svojom tvrdení o tom, že Smernica sa na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru, vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to v žalobe tvrdí žalobca. Štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému, ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Po citácii § 12 zák. č. 42/1994 Z.z., § 3 ods. 1 a § 3 ods. 2 zák. č. 315/2001 Z.z. a § 8 ods. 1 a § 12 ods. 1 zák. č. 129/2002 Z.z. vyvodil, že Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci, vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarimi, aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranných činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa Smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Opätovne zdôraznil, že rozhodnutie vo veci V- 429/09 G.Fuß sa týka mestského hasiča, a preto z tohto dôvodu nie je možné predmetné rozhodnutie považovať v prejednávanej veci za smerodajné.

7.5. Okrem toho má za to, že žalobca žiadnym spôsobom neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. Žalovanému nie je zrejmé, ako by žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. V tejto súvislosti zdôraznil, že počas služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa a pokiaľ nie je služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Rovnako pri takto nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vyplácal dohodnutú odmenu za takto strávený čas, nielen za vykonávanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostával za takto stanovenú časť pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby - zásahu, bude k dispozícii. Pokiaľ súd dospel k záveru, že služobná pohotovosť je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, sama o sebe ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Poukázal na to, že v zmysle rozhodnutia SD EÚ v spojených veciach C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pêcheur (bod 84) by mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah, a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Zdôraznil, že žalobca do dnešného dňa nevyvinul žiadnu snahu na to, aby vzniku škody, resp. ujmy predišiel. Žalobca žiadnym spôsobom neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti považuje, resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť

znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody (rozsudky B. a i /Rada a komisia, C-104/89 a C-37/90). Čo sa týka formy a spôsobu výpočtu náhrady škody, Súdny dvor EÚ v rozhodnutí C-429/09 G. Fuß uviedol veľmi jasne, že: „Smernica 2003/88 neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity jednak určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ako je G. Fuß vo veci samej, v dôsledku porušenia právnej normy únie, musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.“

7.6. Čo sa týka posúdenia, či (a v akej miere) došlo v prípade žalobcu k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, bolo potrebné preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad uvedený limit za rozhodné obdobie. V tejto súvislosti poukázal na to, že žalobca v žalobe nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi. V tomto čase rozhodne nie je možné hovoriť o vzniku škody, aj keď sa žalobcovi tento čas započítaval do odpracovaného času, ktorý mal zaplatený. Akcentoval, že bolo potrebné zohľadniť i nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, čím sa súd prvej inštancie vôbec v napadnutom rozsudku nezaoberal. Žalobca vychádzal v žalobe len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času ako aj času odpracovanej pohotovosti, avšak z uvedeného vôbec nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov.

7.7. Napokon má za to, že súd dostatočne nezdôvodnil výšku nemajetkovej ujmy, ktorú žalobcovi priznal. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je len zrejmé, že si súd prvej inštancie v plnej miere prevzal spôsob výpočtu uplatnený žalobcom. Tabuľky priložené k žalobe ale podľa názoru žalobcu nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy, ktorú žalobca požaduje. Zotrval na svojich tvrdeniach ohľadne určenia prípadnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 až § 13 OZ a podotkol, že výšku náhrady, ktorú súd priznal, považuje za neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmom žalobcu podľa jeho názoru podstatne vyššia. Konštatoval, že bolo nevyhnutné zdôvodniť, prečo nebolo postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 OZ. Poukázal na znenie ust. § 13 ods. 2 OZ s objasnením, ako sa v zmysle ustálenej judikatúry špecifikuje závažná ujma a zdôraznil, že zo strany žalobcu nebol žiadnym spôsobom preukázaný zásah do jeho súkromného, rodinného života, či iný neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil napr. v medziľudských vzťahoch, či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy. Žalobca nepreukázal ani to, že by utrpel závažnú ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť, resp. vážnosť v spoločnosti. Zároveň zdôraznil, že žalobca sa nedomáhal, aby sa upustilo od neoprávneného zásahu do jeho práva na ochranu jeho osobnosti a ani, aby sa odstránili následky takéhoto zásahu. Mal za to, že pokiaľ by odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I., predmetná žaloba by neriešila daný stav do budúca. Žalovaný tvrdil, že v konaní nebolo na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Z obsahu žaloby vyplynulo, že žalobca vidí problém vo svojom nedostatočnom finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti. Podotkol, že otáznym zostáva, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou.

8.1. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania.

8.2 K námietke právomoci súdu uviedol, že spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku, možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory, ktoré podľa § 3 zák. č. 150/215 Z.z. (Civilný sporový poriadok) prejednávajú sudy. Taktiež z judikatúry SD EÚ vyplýva, že tieto spory majú rozhodovať vnútroštátne sudy. Doplnil, že každý vnútroštátny súd členského štátu EÚ je v rámci svojej právomoci a voľnej úvahy povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto

interpretácia nie je možná, súd je povinný neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniovým právom. Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť úniového práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť úniovú normu pred vnútroštátnou.

8.3. Za nedôvodnú považuje aj žalovaným vznesenú námietku nedostatku pasívnej vecnej legitímácie, pretože smernica je určená štátu, ktorý zodpovedá za jej správnu transpozíciu.

8.4. K pôsobnosti Smernice žalobca poukázal na to, že významom a výkladom čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES sa zaoberali viaceré rozsudky SD EÚ, a že ich výklad je v rozpore s tým, aký prezentoval žalovaný vo svojom odvolaní. Konkrétne v prípade Pfeiffer súd konštatoval, že čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391 nevylučuje z jej pôsobnosti služby civilnej obrany ako také, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto Smernice (C-397/01, bod 53). Rovnako aj uznesenie ESD vo veci C-52/04 potvrdzuje, že na činnosť zásahových síl verejnej hasičskej služby sa nevzťahuje výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/331/EHS, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto Smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok (bod 57). Nakoniec poukázal aj na vec C-518/15 R. Matzaka, v ktorej súd rozhodol, že Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe (C-518/15, bod 27). Tieto závery sú potvrdené aj samotnou Smernicou, ktorá v čl. 17 ods. 3 bod iii/ výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

8.5. K transpozícii relevantných článkov Smernice zotrval na argumentácii, že Smernica nebola riadne transponovaná do zákona 315/2001 Z.z., pretože uplatnením niektorých ustanovení zákona sa nedosahuje a negarantuje 48 hodinová pracovná doba pre hasičov. Týždenný súčet služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje 48 hodín týždenne, čím dochádza k porušeniu čl. 6 písm. b/ Smernice na ujmu žalobcu. Transpozícia smerníc pritom nesmie byť formálna a samoučelná. Žalobca v konaní predložil prehľady týždennej dochádzky, z ktorých vyplýva, že súčet jeho služobného času a nariadených služobných pohotovostí pravidelne prekračuje 48 hodinový týždenný pracovný čas. Žiadne ustanovenie zákona 315/2001 Z.z. nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. V tomto smere sa právna úprava odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje Smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru, avšak Zákonník práce sa v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje. Keďže služobná pohotovosť hasiča nie je považovaná za súčasť jeho služobného času, spolu s rozvrhnutým týždenným služobným časom pravidelne prekračuje dovolený limit 48 hodín požadovaný čl. 6 písm. b/ Smernice.

8.6. V ďalšom poukázal na judikatúru Súdneho dvora EÚ vo veci C-429/09 G. Fuß, C-437/05 J. Vorel a C-397/01 Pfeiffer. Za správny považoval aj postup súdu pri určení výšky škody spôsobenej porušením úniového práva, ktorá je v priznanej sume primeraná zabezpečeniu skutočnej ochrany úniových práv. Vzhľadom na neexistenciu osobitnej úpravy konania o náhradu škody spôsobenej porušením úniových práv jednotlivcov a pravidiel, použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady, súd správne aplikoval ust. § 11 - 13 Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie tejto náhrade škody. Za správnu považuje aj určenú výšku škody.

8.7. K náležitostiam nahradzovanej škody žalobca uviedol, že náhrada škody členským štátom spôsobená jednotlivcovi porušením ich práva musí byť primeraná vzniknutej škode. Pokiaľ ide o praktické uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej porušením úniového práva fyzickej osoby ako aj spôsoby jej výpočtu, samotná smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia upravujúce proces náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení, a ani stanovenia jej výšky. Každý členský štát vo vzťahu k nárokom na náhradu škody, ktoré majú základ v práve únie, je povinný napraviť následky podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné, ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity).

8.8. Pokiaľ ide o povahu a definíciu vzniknutej škody žalobca poukázal na judikatúru ESD týkajúcu sa priamo škôd vznikajúcim hasičom pre nerešpektovanie 48-hodinovej pracovnej doby podľa smernice 2003/88/ES (C-429/09 G.Fuß). Po dobu, po ktorú je hasič z dôvodu pracovnej pohotovosti nútený stráviť čas na pracovisku nad 48-hodinový týždenný pracovný čas, nemôže voľne disponovať so svojim časom, venovať sa sebe, rodine, oddychovať, regenerovať svoje sily atď., t.j. nemôže využívať tento čas pre seba a reálne napĺňať právo na odpočinok, zotavenie a nutnú regeneráciu. V tejto súvislosti žalobca pripomenul, že iba dodržiavaním denného a týždenného odpočinku poskytuje skutočnú záruku ochrany zdravia zamestnancov. V širšom kontexte je takáto prax tiež v rozpore s politikou EÚ, cieľom ktorej je zosúladiť pracovný a rodinný život zamestnancov, tiež prostriedkami rozumnej organizácie pracovného času.

8.9. Analýza Slovenského právneho poriadku potvrdzuje neexistenciu osobitnej právnej úpravy obsahujúcej náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením únieových práv jednotlivcov. § 11 až 13 OZ upravujú vzťahy, ktoré sú účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieového práva. V tejto súvislosti zdôraznil, že aj únieové právo uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náprave nemateriálnej ujmy (č. 2016/679). V dôsledku toho možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa únieového práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch. Zákonnú možnosť jej úhrady v peniazoch umožňuje § 13 ods.2 OZ, pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere, alebo jej vážnosti v spoločnosti. § 13 ods.2 OZ totiž uvádza prípady, kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch len demonštratívne. Nemožno preto túto možnosť spájať iba so zásahmi proti dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v spoločnosti (rozsudok Najvyššieho súdu ČR 30Cdo/2304/99).

8.10. Za neopodstatnený považuje názor žalovaného, že tabuľky priložené k žalobe nie je možné považovať za dôkaz, pretože z predloženého výpisu z dochádzkového systému SAP nepochybne vyplýva, že evidencia pracovného času žalobcu obsahuje plánované hodiny (skratka „PH“) ako aj skutočne odpracované hodiny (bez času služobnej pohotovosti – skratka „OH“). Výpis z tohto dochádzkového systému prestal byť plánovaným rozvrhom hneď po ukončení daného mesiaca, keď jeho nadriadený potvrdil do systému skutočne odpracované hodiny bez času služobnej pohotovosti. Údaj o rozdiel medzi plánovaným a skutočne odpracovaným časom (skratka „RO“) potvrdzuje jeho reálne odpracované hodiny. Údaje zo softvéru SAP (dochádzkového systému používaného zamestnávateľom žalobcu) žalovaný zavádzajúco označuje len za „tabuľky priložené k žalobe“, a to i napriek tomu, že práve na základe týchto údajov sa u príslušníkov HaZZ SR vypočítava služobný príjem.

8.11. Má za to, že nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené. Občianskoprávne dôsledky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1a 2 OZ sú uvedené len príkladmo. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a z okolností, za ktorých k porušeniu došlo, je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste. Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia.

8.12. V rozpore s judikatúrou SD EÚ je aj odvolacia argumentácia žalovaného, že medzi porušením práva Únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť, keď žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a nepožiadal ho o náhradu škody. Podľa rozhodnutí C-429/09 a C-445/06 by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv si uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi. Znamenalo by to aj spochybnenie práva na náhradu škody.

8.13. Za správny považoval aj postup súdu pri určení výšky škody spôsobenej porušením únieového práva, ktorá je v priznanej sume primeraná zabezpečeniu skutočnej ochrany únieových práv. Aj v tejto súvislosti poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý k stanoveniu výšky nemajetkovej ujmy v skutkovo obdobných veciach vo svojich rozsudkoch uvádza, že: „vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva únie a trvanie zásahu nie je

dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov (napr. v prípade zásahu do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny, ide o rozdielne skutkové okolnosti).

9. Žalovaný v odvolacej replike zotrval na podanom odvolaní a jeho dôvodoch.

10. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nie je možné vyhovieť.

11. Predmetom odvolacieho prieskumu nebol výrok, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a ktorým zamietol návrh žalovaného na spojenie vecí, pretože proti nim oprávnené osoby odvolanie nepodali a rozsudok nadobudol v týchto výrokoch právoplatnosť.

12. Predmetom odvolacieho prieskumu bol vyhovujúci výrok o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.500 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a súvisiaci výrok o náhrade trov konania.

13. Rozsudok je v napadnutých výrokoch vecne správny, preto ho odvolací súd v týchto výrokoch v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

14. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 11. júna 2024 o 9.00 hod. v pojednávacej miestnosti č. dverí 207, II. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 04.06.2024 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ust. § 219 ods. 1, 3 CSP.

15. Žalovaný v odvolaní uplatnil odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ CSP, t.j. konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d/), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f/) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h/).

16. Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

17. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom rozsudok v napadnutých výrokoch aj náležite odôvodnil a nebolo zistené žiadne porušenie procesných práv ani iná vada konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

18. Správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody rozsudku v napadnutej časti, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

19. Žalovaný v odvolaní argumentuje skutočnosťami, ktoré uvádzal už v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa súd náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní daného sporu, preto jeho odvolacie námietky nie sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutej časti rozsudku a neumožňujú prijať iné závery.

20. Odvolací súd sa stotožňuje so správnym záverom súdu prvej inštancie o splnení všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovaného za škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku porušenia práva Európskej únie, keď čl. 6 písm. b/ Smernice bol nesprávne prebratý do zákona 315/2001 Z.z., v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobcu na 48 hodinový týždenný pracovný čas, ktoré právo mu vyplýva priamo zo Smernice. Porušením práva Európskej únie došlo k zásahu do osobnostnej sféry žalobcu – konkrétne do jeho práva na odpočinok a na súkromie a rodinný život, keď bol ukrátený o čas odpočinku a psychickej a fyzickej regenerácie a o čas, ktorý by mohol tráviť s rodinou a budovaním priateľských a obdobných vzťahov, pričom išlo o zásah trvajúci niekoľko rokov, ktorý sa nepodarilo vyriešiť ani komunikáciou so zamestnávateľom. Vzhľadom na následky tohto zásahu v jeho osobnom

i súkromnom živote súd považoval za primeranú nemajetkovú ujmu v rozsahu 2.500 €, ktorú aj odvolací súd považuje za primeranú charakteru zásahu a jeho následkom z dôvodov, ako sú podrobne uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku.

21. Súd svoje úvahy, ako dospel k vyššie uvedeným záverom, podrobne uviedol v odôvodnení napadnutých výrokov rozsudku s poukazom na zistený skutkový stav, právne predpisy a judikatúru SD EÚ, ktoré aplikoval, tieto úvahy sú správne, niet v nich žiadnych logických rozporov a odvolací súd sa s nimi v plnom rozsahu stotožňuje a na tomto mieste ich neopakuje.

22. Na zdôraznenie správnosti napadnutých výrokov rozsudku a k odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza nasledovné:

23. K námietke žalovaného o nedostatku právomoci súdu posudzovať súlad slovenských právnych predpisov so smernicou EÚ odvolací súd poukazuje na zásadu prednosti práva Európskej únie pred vnútroštátnou normou, z ktorej vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom EÚ, a pokiaľ táto interpretácia nie je možná, neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniovým právom (C-231-233/06, C-128-131/07). Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd je vždy povinný vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom Európskej únie, a tým je nepochybne daná jeho právomoc posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom Európskej únie a aj právomoc v prípade zistenia tohto nesúladu neaplikovať vnútroštátnu právnu normu, odporujúcu právu Európskej únie. Nedôvodná je preto odvolacia námietka žalovaného o prekročení právomoci súdu, pokiaľ ako predbežnú otázku skúmal, či došlo k prevzatíu Smernice do zákona 315/2001 Z.z. a či došlo k prevzatíu spôsobom, ktorý zaručuje právo priznané jednotlivcovi touto Smernicou na 48 hodinový týždenný pracovný čas.

24. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SDEÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, a ide o prípady porušenia práva EÚ členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc, aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu úniovému právu, vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom EÚ a na prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom EÚ. Objektívna zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SDEÚ nastáva, pokiaľ sú kumulatívne splnené jej tri predpoklady: a/ porušenie úniovej normy, b/ porušenie úniového práva je dostatočne závažné, c/ medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť.

25. Naplnením všetkých vymenovaných predpokladov zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu vzniká poškodenej fyzickej alebo právnickej osobe nárok na náhradu škody, o ktorej rozhoduje vnútroštátny súd.

26. Odvolacia námietka nedostatku právomoci súdu preto nie je dôvodná.

27. Správne sa súd vyporiadal aj s námietkou pasívnej legitímácie žalovaného, keď poukázal na to, že Slovenská republika, v zastúpení Ministerstvom vnútra SR, predstavuje garanta riadnej transpozície Smernice do zákona 315/2001 Z.z., pokiaľ ide o nezarátanú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide teda o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny verejný orgán sa porušenia práva EÚ dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť.

28. Za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečenie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie sú zodpovedné jednotlivé členské štáty EÚ a v prejednávanej veci je týmto zodpovedným subjektom Slovenská republika. Z rozsudku SDEÚ vo veci G. Fuß vyplýva, že v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času poškodený má právo domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu. Žalovaný teda disponuje pasívnou legitímáciou a žalobca dôvodne uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu porušenia práva Európskej únie voči Slovenskej republike ako pasívne

legitimovanej strane sporu, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR.

29. K tvrdeniu v odvolaní, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z.z. nie je možné považovať za rozporné so Smernicou a v tejto súvislosti dôraz na rozdiel medzi pojmami prebratie smernice a aplikácia smernice, tiež k tvrdeniu, že smernica sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a s tým spojený rozvrh služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu, odvolací súd uvádza nasledovné:

30. Čl. 6 písm. b/ Smernice ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa tak nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť, od ktorej povinnosti sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Ide teda o pravidlo sociálneho práva únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia. V článku takto uložená povinnosť členskému štátu v sebe zahŕňa na strane druhej nárok každého pracovníka na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, pričom ako už Súdny dvor viackrát rozhodol, členské štáty rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b/ Smernice nemôžu jednostranne určiť tak, že uplatnenie tohto nároku každého pracovníka by viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzili.

31. Čl. 1 ods. 3 Smernice definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na čl. 2 Smernice 89/391/EHS. Spomínaná Smernica podáva pritom výklad rozsahu svojej pôsobnosti nielen v pozitívnom slova zmysle, ale tiež v negatívnom slova zmysle, keď stanovuje výnimky rozsahu svojej pôsobnosti. Smernica sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad v oblasti služieb civilnej ochrany. Z cieľa predmetnej Smernice, ktorý je zameraný na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci a tiež z jeho znenia čl. 2 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 prvého pododseku (zakotvujúceho výnimku rozsahu pôsobnosti smernice) vyplýva, že rozsah pôsobnosti tejto Smernice je nutné chápať širšie a súčasne výnimku z pôsobnosti je potrebné vykladať zužujúco. Navyše čl. 2 ods. 2 prvý pododsek Smernice nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len určité ostatné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto Smernice. Uvedené je potrebné vykladať spôsobom, že rozsah pôsobnosti Smernice sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, ktoré dovoľuje Smernica členským štátom chrániť. Upravená výnimka rozsahu pôsobnosti Smernice má za úlohu zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku v prípade, že nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, napríklad katastrofa, pre zásahové a záchranné tímy. Uvedené sa jasne odlišuje od štandardnej, základnej obsahovej náplne činnosti a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Záchranného a hasičského zboru. I keď nemožno pochybovať o tom, že by služba žalobcu popri plnení úloh pri zdolávaní požiarov zahrňovala (nezahrňovala) tiež úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, za obvyklých podmienok činnosti s ňou spojené možno vopred plánovať, vrátane pracovného času jej personálu, v súlade s úlohami, ktoré boli na ňu prenesené. Služba žalobcu sa teda nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem únie v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, preto sa na ňu nevzťahuje vylúčenie pôsobnosti, ktoré vyplýva z čl. 2 ods. 2 prvého pododseku Smernice 89/391/EHS, naopak na službu žalobcu sa predmetná smernica použije v plnom rozsahu.

32. Uvedený názor je podporený tiež závermi uznesenia SD EÚ vo veci C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg, podľa ktorých čl. 2 Smernice 89/391/EHS a čl. 1 ods. 3 Smernice, sa majú vykladať v tom zmysle, že činnosti vykonávané zásahovými silami takej verejnej požiarnej služby, akou je verejná služba, o ktorú ide v konaní vo veci samej, obvykle patria do pôsobnosti uvedených smerníc, takže čl. 6 bod 2 Smernice v zásade bráni prekročeniu maximálnej hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný čas, vzťahujúcej sa aj na služby hliadky. Jeho prekročenie je však možné v prípade výnimočných okolností takej závažnosti a rozsahu, ktoré dočasne prevážia cieľ smerujúci k zabezpečeniu riadneho fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie a bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek. SD EÚ aj v tomto uznesení dospel k záveru, že jediným cieľom výnimky uvedenej v čl. 2 odsek 2 prvého pododseku Smernice 89/391/EHS

bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, tiež verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností, napr. v prípade katastrofy, pre ktoré je charakteristická najmä skutočnosť, že môžu pracovníkov vystaviť rizikám, ktoré nie sú zanedbateľné, pokiaľ ide o ich bezpečnosť alebo zdravie, a ktoré, vzhľadom na ich povahu, nie je možné zohľadniť pri rozvrhu pracovného času zásahových a bezpečnostných zložiek.

33. Kritérium, ktoré používa zákonodarca Spoločenstva na určenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS sa nezakladá na príslušnosti pracovníkov k takým rozličným odvetviám činnosti, ktoré sú uvedené v čl. 2 odsek 2 prvého pododseku tejto Smernice, akými sú vo všeobecnosti ozbrojené sily, polícia, civilná ochrana, ale vyplýva výlučne z osobitnej povahy určitých osobitných úloh vykonávaných zamestnancami v týchto odvetviach, čo odôvodňuje výnimku z pravidiel stanovených v uvedenej Smernici, a to z dôvodu absolútnej nevyhnutnosti zabezpečenia účinnej ochrany spoločnosti. Vzhľadom na to, že uvedené činnosti sa v ozbrojených silách a záchranných službách vykonávajú za zvyčajných okolností, patria do pôsobnosti Smernice 89/391/EHS.

34. Nie je preto dôvodná odvolacia námietka žalovaného o tom, že služobná činnosť žalobcu nepatrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

35. K odvolacej námietke, že žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody a k námietkam vo vzťahu k aplikácii ust. § 13 OZ pri rozhodovaní v danej veci odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie dôsledne posudzoval splnenie podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva Európskej únie a na základe vykonaného dokazovania dospel k správne záveru o naplnení predpokladov zodpovednosti štátu vo vzťahu k žalobcovi, keď vzal za preukázané závažné porušenie právnej normy únie, ktorá jednotlivcovi priznáva právo, konkrétne čl. 6 písm. b/ Smernice, ktorá ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi. Podmienka dostatočne závažného porušenia práva únie je splnená vtedy, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou SD EÚ v danej oblasti. Zistený skutkový stav v prejednávanej veci je pritom možné kvalifikovať ako dostatočne závažné porušenie práva únie, pretože pokiaľ žalobca odpracoval v rozhodnom období hodiny služobnej pohotovosti nezapočítané do fondu pracovného času, pracoval nad povolený týždenný limit 48 hodín služobného času, pričom medzi porušením práva a vznikom škody u žalobcu v dôsledku straty času odpočinku a straty času, ktorý mohol tráviť s rodinou a priateľmi, je príčinná súvislosť.

36. Súd prvej inštancie po zistení, že boli splnené podmienky zakladajúce zodpovednosť žalovaného za škodu, priznal peňažné plnenie žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy, čo vyargumentoval spôsobom spĺňajúcim požiadavky kladené na zdôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Z jeho rozhodnutia vyplýva, že žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti práva EÚ a vnútroštátneho práva, súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 OZ v spojení s § 11 OZ, zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe, ktorý postup možno považovať za správny.

37. Podľa § 11 OZ, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

38. V zmysle § 13 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

39. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 OZ náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje

sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako to tvrdí žalovaný, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca.

40. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd prvej inštancie správne posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámery normotvorcu Smernice Rady 89/391/EHS a tiež Smernice (Rady 2003/88/ES). Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

41. K spochybňovaniu existencie vzniknutej ujmy žalovaným, resp. jej intenzity s poukazom na to, že pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok (spánok) zamestnanca a teda, sa od neho nevyžaduje aktívna činnosť, že žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti, je potrebné odkázať na opakované konštatovanie Súdneho dvora, že pojem „pracovný čas“ treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Vyžaduje si splnenie troch podmienok. Po prvé pracovník musí byť „v práci“, po druhé musí byť zamestnávateľovi k dispozícii a po tretie musí vykonávať svoju činnosť alebo svoje povinnosti. Rozhodujúcim faktorom pri určovaní toho, čo je a čo nie je pracovný čas, je teda požiadavka prítomnosti na mieste určenom zamestnávateľom a okamžitého poskytovania príslušných služieb. Dôležité je aj zohľadnenie kvality času, ktorý pracovník môže tráviť počas plnenia tohto typu povinností, napríklad to, či sa môže venovať vlastným záujmom a rodine. Rozsudok vo veci Jaeger sa týkal nemocničného lekára, ktorý musel byť na telefóne v priestoroch zamestnávateľa, mal pridelenú miestnosť s posteľou, v ktorej mohol spať, keď jeho služby neboli potrebné. Súdny dvor vyslovil, že za takýchto okolností sa nedá povedať, že pracovník v dotknutom čase „odpočíva“. Z judikatúry Súdneho dvora dokonca vyplýva, že aj čas pracovnej pohotovosti, strávený v domácom prostredí na telefóne (teda mimo priestorov zamestnávateľa), jednoznačne predstavuje pracovný čas, pretože pracovník musí byť neustále k dispozícii zamestnávateľovi a zastihnuteľný, a jeho sloboda pohybu a sloboda organizovať si vlastný program je preto výrazne obmedzená.

42. Z uvedených dôvodov sú aj tieto námietky žalovaného bez právneho významu. Je potrebné vziať na zreteľ tú skutočnosť, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobný úrad), musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite poskytnúť príslušné služby a plniť si svoje povinnosti. Je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je nielen výrazne obmedzená, ale priam vylúčená.

43. Pokiaľ žalovaný spochybňoval, či došlo k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas a v tomto smere považoval za potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, odvolací súd poukazuje na to, že v danej veci nebolo sporné, že žalobcovi sú rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16,5 hodinovú riadnu službu v služobný deň nadväzuje určená 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, že v prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť na prácu nadčas, a že hasiči strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny, každý tretí deň odsľúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín a následne majú dva dni voľna. Z výpisu z dochádzkového systému, ktorý predložil žalobca v priebehu konania na súde prvej inštancie je nesporné, že počas rozhodného obdobia 8/2017 – 8/2020 u žalobcu pravidelne dochádzalo k prekračovaniu maximálneho 48 hodinového týždenného pracovného času.

44. Žalobca v dôsledku takto rozvrhnutého pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom EÚ, prišiel o hodiny voľného času, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b/ Smernice rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry SD EÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vznikutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciej, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady vo výške 2.500 € odvodil od charakteru zásahu, jeho trvania, následkov na živote žalobcu, nemožno týmto jeho úvahám vytknúť žiadne nedostatky. Svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 6CoPr/2/2019, 3CoPr/229/2019, 6Co/244/2019, 1CoPr/8/2019, 6Co/60/2022, 6Co/69/2022, 6Co/102/2022 a 6Co/129/2022).

45. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku ako vecne správny potvrdil v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP.

46. Vecne správne rozhodol súd prvej inštancie aj o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, keď priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 % vychádzajúc zo záveru, že pokiaľ ide o základ nároku, žalobca bol v celom rozsahu úspešný a stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo iba od úvahy súdu. Žalobca má tak nárok na plnú náhradu trov konania zo sumy náhrady nemajetkovej ujmy priznanej súdom (2.500 €).

47. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalovaný bol v odvolacom konaní neúspešný, nemá preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Takýto nárok vznikol v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi, preto mu odvolací súd priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia v zmysle ust. § 262 ods. 2 CSP.

48. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia dovolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).